

Motion till riksdagen 2018/19:3041

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2018/19:58 Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformen bör utvärderas senast fem år efter genomförandet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i utvärderingen se över behovet av ett tillägg i definitionen av oredlighet i forskning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är och ska vara en kunskapsnation. Vår befolkning är välutbildad, vården är modern och vår industri är högteknologisk. Detta är resultatet av en lång svensk tradition när det gäller att satsa på bildning, god utbildning och hög kvalitet i vår forskning. Utbildning, forskning, innovation och entreprenörskap lägger grunden för att möta olika samhällsutmaningar, och det bidrar till att stärka svensk konkurrenskraft och tillväxten av fler och nya jobb.

Det är därför av största vikt att forskningen sker på öppna och transparenta villkor och att det finns en struktur runt omkring forskningen som säkerställer en rättssäker hantering av misstänkt oredlighet i forskningen. Oredlig forskning ska upptäckas och forskningsresultat byggda på fusk ska kunna dras tillbaka eller rättas. Detta är viktiga förutsättningar för en ökad tillförlitlighet och kvalitet i forskningen.

I regeringens proposition 2018/19:58 Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning föreslås ansvaret för att utreda oredlighet i forskningen flyttas från forskningshuvudmännen till en nämnd, i propositionen benämnd ”den särskilda nämnden” eller ”nämnden som ska pröva oredlighet i forskning”. Detta är en viktig förändring som innebär bättre möjligheter att stärka förtroendet för forskningen.

I propositionen resonerar regeringen också kring det faktum att exempelvis privata företag som inte omfattas av regleringen, men som är medsökande och fristående

partner i forskningsprojekt som leds av t.ex. ett universitet eller en statlig myndighet, inte omfattas av regleringen. Detta riskerar att skapa osäkerhet kring vilka delar av forskningsarbetet som ska omfattas och inte. En följd effekt, som exempelvis Rise lyfter, kan också bli att en utredning av oredlighet som enbart har tillgång till de delar av ett samverkansprojekt som bedrivs av ett lärosäte, men saknar tillgång till de delar som bedrivs av andra aktörer, inte kan genomföras på ett trovärdigt sätt. Denna risk ser även Moderaterna, och det är därför angeläget att regeringen snarast ser över hur dessa förhållanden kan klargöras.

Utredningen SOU 2017:10 Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning förslår också att den föreslagna reformen följs upp och utvärderas fem år efter genomförandet. Regeringen skriver att de ”avser att noga följa utvecklingen och att vid behov föreslå förändringar i nämndens kompetensområde”, vilket är en betydligt vagare uppföljning än förslaget i utredningen. Mot bakgrund av att flera remissinstanser varnar för en stor mängd dubbelarbete mellan lärosätena och den särskilda nämnden anser Moderaterna att reformen bör följas upp och utvärderas senast fem år efter genomförandet.

I denna utvärdering bör även frågan om definitionen av oredlighet i forskningen ses över. I propositionen föreslår regeringen följande: ”Oredlighet i forskning ska i lagen om prövning av oredlighet i forskning definieras som en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning.”

Flera remissinstanser påpekar att definitionen är sluten och räknar upp konkreta händelser samtidigt som vissa andra företeelser, exempelvis felaktig datahantering och försvårande av vetenskaplig granskning, faller utanför den föreslagna definitionen. I utvärderingen ska det även ingå att se över behovet av tillägg i definitionen av oredlighet i forskning. Ett sådant tillägg skulle kunna vara ”andra allvarliga avvikelser från god forskningssed”.

Kristina Axén Olin (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)